

Naturvernforbundet i Finnmark

Finnmárkkku luonddugáhttenlihttu

Alta 15.02.2024

FeFo

post@fefo.no

Innspill til FeFo sitt utkast til strategiplan

Naturvernforbundet i Finnmark sine innspill til FeFo sitt utkast til strategiplan bygger på mange års erfaring med arbeid for å forsvare naturgrunnet i tråd med formålsparagrafen i naturmangfoldloven som også omhandler samisk kultur. Vi viser også til den nye internasjonale Naturavtalen.

Naturmangfoldloven

§ 1 Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

§ 8 ....Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 14 ....Ved vedtak i medhold av denne loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnet for samisk kultur.

Om Naturvernforbundet i Finnmark.

Naturvernforbundet i Finnmark er tilsluttet Naturvernforbundet som Norges eldste

natur- og miljøvernorganisasjon med 39 979 medlemmer og 108 lokallag over hele landet. I Finnmark har vi 6 lokallag og ca. 545 medlemmer. Våre medlemmer speiler mangfoldet i befolkningen. Sitat fra vedtatt arbeidsprogram for 2023:

«Naturvernforbundet i Finnmark prioriterer i 2023 arbeid mot økt energiforbruk, mot planene til vindindustrien med tilhørende 420 kV-linjer samt kampen for Repparfjorden inkludert kamp mot gruvedumping og mot ammoniakfabrikk. Vi vil også prioritere plast, oppdrett og fiske og motorferdsel i utmark, og vi vil jobbe for å utvikle samfunnet med utgangspunkt i de tradisjonelle næringene i fylket.» Se link:

<https://naturvernforbundet.no/finnmark/arbeidsprogram-2022-mere-bal-og-kultur-og-stram-prioritering/>

Innledning

Fefo sitt arbeid med arealforvaltning er av svært stor betydning for de fleste arbeidsområder til Naturvernforbundet i Finnmark. Krav om energiutbygging med tilhørende kraftlinjer og annen infrastruktur vil være svært utfordrende for verdier som er lagt til grunn i både naturmangfoldloven og den ferske internasjonale Naturavtalen.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/klimatema/klimatema/naturmangfold/innsiktsartikler-naturmangfold/naturavtalen/id2986497/>

Grønn kolonialisme¹ ødelegger for et ekte grønt skifte – jamfør rapporten «Naturbaserte levedyktige lokalsamfunn» som er utarbeidet for Naturvernforbundet i Finnmark av det samiske rådgivningsselskapet Gávccí AS. Les her:

<https://naturvernforbundet.no/content/uploads/sites/12/2023/04/Naturbaserte-levedyktige-lokalsamfunn-1-1.pdf>

I rapporten beskrives et verdigrunnlag som sikrer utvikling i Finnmark basert på urfolksverdier, som i all hovedsak er sammenfallende med moderne naturvernverdier.

Tradisjonell kunnskap

Vi i Naturvernforbundet i Finnmark treffer på FeFo og tradisjonell samisk kunnskap i de aller fleste saker. Ett eksempel fra vår aktivitet kan være høringsuttalelse om områdeplan for Davvi Vindkraftverk – en felles uttalelse med Natur og Ungdom.

Her er et sitat om samisk utmarksbruk fra denne uttalelsen:

"Sitat fra den internasjonale naturavtalen om urfolks og lokalsamfunns bidrag og rettigheter: «Rammeverket anerkjenner urfolks og lokalsamfunns viktige roller og bidrag som forvaltere av naturmangfold og partnere når det gjelder bevaring, restaurering og

---

¹ Om grønn kolonialisme: – [Det grønne skiftet blir til grønn kolonialisme | ABC Nyheter](#)
[Hva er grønn kolonialisme? - KUN](#) (podcast)
[Sørsamisk reindrift – vindkraft som grønn kolonialisme \(uio.no\)](#)

bærekraftig bruk. Rammeverkets gjennomføring må sikre at deres rettigheter, kunnskaper, herunder tradisjonell kunnskap knyttet til urfolks og lokalsamfunns naturmangfold, innovasjon, verdensbilder, verdier og skikker respekteres, dokumenteres og bevares med deres frie og informerte forhåndssamtykke, blant annet ved at de effektivt og fullt ut tar del i beslutningstaking i samsvar med gjeldende nasjonal lovgivning, internasjonale instrumenter, herunder FNs erklæring om urfolks rettigheter, og menneskerettigheter. I denne sammenheng skal ingenting i dette rammeverket tolkes slik at det innskrenker eller opphever de rettigheter urfolk allerede har eller måtte erverve i fremtiden.» (Utdrag fra Naturvernforbundet og Natur og Ungdom sin høringsuttalelse av 08.09.2023 Les her:

<https://naturvernforbundet.no/finnmark/uttalelse-om-omradeplan-for-dawi-vindkraftverk/>).

I dette høringssvaret tok vi for første gang den internasjonale Naturavtalen i bruk og dens punkter om tradisjonell kunnskap og urfolksrettigheter.

Naturavtalen

I desember 2022 ble verdens land enige om et globalt rammeverk for å bevare naturen:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/naturmangfold/innsiktsartikler-naturmangfold/naturavtalen/id2986497/>

Sommeren 2023 kom det fra regjeringen en norsk versjon av Naturavtalen:

<https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kld/aktuelt/2023/norsk-oversettelse-av-kunming-montreal-global-biodiversity-framework.pdf>

Naturvernforbundet i Finnmark har som nevnt tatt Naturavtalen i bruk allerede.

Opplæringsbehov

Hvilket kunnskapsgrunnlag FeFo legger til rette for å bruke, er svært viktig for oss. FeFo sitt styre utmerket seg med bruk av tradisjonell kunnskap i et styrevedtak fra desember 2017, publisert i Ságat 02.01.2018:

<https://www.sagat.no/nyheter/fefo-styret-negativ-til-dawi-vindpark/19.10804>

Vår erfaring er at fagfolkene til statsforvalteren, i departementene, direktoratene, kommunene og fylkeskommunene fortsatt sliter med å lære seg naturmangfoldloven av 2009. Vi mener at utdanningssektoren må ta et felles krafttak med både etterutdanning og videreutdanning innen alle aktuelle sektorer. Også ansatte og politiske valgte i «naturbaserte» organisasjoner må få slike tilbud. Det mangler kunnskapsformidling til de store, nasjonale organisasjonene som bruker naturen i sin virksomhet. Vi vil peke på Norsk Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Den norske turistforening (DNT) og Naturvernforbundet – til sammen har disse organisasjonene ca. en halv million medlemmer.

En bred opplæring av perspektivene i Naturavtalen vil også være særs viktig. Det samme gjelder bestemmelser om konsultasjoner med samiske interesser.

Vi vil i denne sammenheng også nevne at opplæring om samiske stedsnavn er viktig for oss som naturvernorganisasjon, og trolig også for andre som på forskjellige måter er involvert i forvaltning av natur og arealer i Finnmark. (Jf. målsettingen om å synliggjøre samisk språk og kultur). Opplæring i temaer som denne rapporten fra Sametinget tar opp, er også viktig: [mattuid-arbi-boahhteigai.pdf \(sametinget.no\)](https://mattuid-arbi-boahhteigai.pdf) (2021).

Vi anbefaler at FeFo tar initiativ til kunnskapsoppdatering fra Samisk Høyskole og evt. også UiT Campus Alta, og gjerne i samarbeid med lokale og regionale språk- og kunnskapsinstitusjoner.

Verdier

Vi siterer fra et blogginnlegg om ulike vurderinger av verdien av myrer, fra et prosjekt om sanking der det sjøsamiske senteret Mearrasiidá i Porsanger deltok.

<https://meron.no/merons-blogg/entry/255-rikmyr-og-fattigmyr-%E2%80%93-for-hvem>

Vegetasjonen på myra bestemmer om den får benevnelsen fattig eller rik, og vegetasjonen avhenger av næringstilførsel. Molter vokser på *regnvannsmyrer*, som er næringsfattige siden alle mineralene kommer via nedbør og ikke i form av sigevann. Slike myrer benevnes fattigmyrer i biologisk sammenheng, og verdsettes lavere enn *jordvannsmyrene*, som i tillegg til nedbøren får sigevann fra omgivelsene, via vann som har vært i kontakt med berggrunn. Denne myrtypen benevnes det som rikmyrer. Slike benevnelser påvirker verdissettinger av myrer i bl.a. konsekvensutredninger, slik at multemyrer anses som mindre verd enn for eksempel en myr med en sjelden plante.

I innlegget spørres det om erfaringsbasert kunnskap har blitt oversatt i konsekvensutredninger for utbygging av 420 kV-linje gjennom store deler av Finnmark, og ulike verdivurderinger påpekes. «Det har vært avholdt møter med reindrifta, og det er positivt. Tilsvarende møter bør holdes med andre brukere av områdene – som sankere av multer. Minst et av forslagene til trasévalg innebærer kraftlinje over gode multemyrer. Med en lokal verdiskala ville nok slike myrer blitt beskrevet som rike, og ikke som fattige torvmyrer.»

Det er behov for å drøfte ulike verdigrunnlag, hvilke verdier som vektlegges i politikktutforming og offentlig forvaltning, og hvordan fremme respekt også for tradisjonelle, samiske verdier. (Jf. målsettingen om å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur). Opplæring i samisk verdissetting av landskap vil være kjærkomment i organisasjoner som Naturvernforbundet.

Konklusjon

FeFo sin strategiplan er av svært stor betydning for de fleste arbeidsområder til Naturvernforbundet i Finnmark. Krav om energiutbygging med tilhørende kraftlinjer og

annen infrastruktur vil være svært utfordrende for verdier som er lagt til grunn i både naturmangfoldloven og den ferske internasjonale Naturavtalen.

Rapporten om naturbaserte levedyktige lokalsamfunn som er omtalt tidligere i vårt høringssvar, viser at Naturvernforbundet i Finnmark jobber for en samfunnsutvikling i tråd med naturgitte ressurser og tradisjonskunnskap – tilpasset vår tid. Gammeldags og kraftkrevende industri er ikke svaret for framtida i Finnmark.

Naturvernforbundet i Finnmark

Leif Gøran Wasskog,
Leder

Kjell M. Derås
Organisatorisk nestleder